

Окороків В. Б. Неопостмодерний топос думки А. Бадью
Досліджено предметне поле (топос) неософістичної
конструкції філософії А. Бадью.

Ключові слова: софістичний, дискурс, родова думка, дискурсивна практика, істина.

Okorokov V. B. Topos of neopostmodern thought of A. Badiou's

A. Badiou's occurrence became the philosophical certificate, that the epoch of the postmodern culture, announced occurrence of a new sophism and got philosophy in deadlocks на relativity, comes to an end.

If the project of philosophy, which begins with E. Gusserl's phenomenology, is possible to name philosophy of consciousness, it is possible to name A. Badiou's doctrine as philosophy of thought, more precisely, the theory, which explains breaking of a quiet course of a current of thought.

The modern deconstruction is connected with radical change of a traditional discourse. But as the deconstruction is a work of thought over text (letter) also A. Badiou's conclusion isn't consolatory: deconstructional thought has destructive influence to any project of philosophy and culture.

However the philosophy exists only there where trues reveal; but in itself she doesn't create them. A. Badiou's thought becomes clear: the partitioning of philosophy, generated in classical culture, into ethics, an aesthetics, psychology, epistemology and a political science is illicit.

In work «The Manifest of philosophy» A. Badiou comes to a conclusion that is available only four living conditions of philosophy, and defect in one of them leads to its dispersion (disappearance), in the same way as their cumulative occurrence causes its occurrence.

The deconstruction has found out methodological conditions of «a decline (destruction) of philosophy», as all seams or intrinsic beginnings of philosophy were found out.

In a sense the philosophy, adhered simultaneously to four
 УДК 364.277

seams (mathematical, scientific, political and love), it agree A. Badiou 's representations, starts to be formed, but on the other hand if attentively to examine «topos» of philosophy of the french thinker, it is possible to understand that the philosophy, actually, isn't independent area of thinking, – It is always sewn to one or several seams. In such aspect absolutely not clearly, whether it is possible on the basis of A. Badiou 's neosophistical installations to rescue philosophy from «decline».

If process «manufactures of trues» consider as patrimonial procedures, in such context the philosophy isn't sewn to knowledge areas, it is sewn to archetypical and historically forms of being of human thought. In this case it is important to understand, that the basic of theory isn't in trues which A. Badiou tries to reanimate, basic of theory is patrimonial experts which create effect of influence collective unconscious on thought and initiate its (thoughts) special topos. In that case the philosophy has prospects, as the thought is in sphere of being of «the patrimonial beginnings».

If it is radiate from disciplinary requirements of formation of true, in this case the philosophy can appear before next discourse practice of formation of plurality: if preconditions is more than four, this way leads to numerous sewings of philosophy to disciplinary practices. But in that case it will not be possible to avoid a sophism. It is a way to uncertainty which A. Badiou wanted to avoid. It differs nothing from other preconditions of a modern sophism. The philosophy, deprived of a «patrimonial» history, will be destroyed and will disappear at «ocean» of knowledge.

Keywords: sophistical, a discourse, patrimonial thought, practice of discourse, true.

References

1. Bad'ju, A 2003, 'Manifest filosofii' ['Manifest of philosophy'], Machina publ, Saint Petersburg.

Надійшла до редколегії 06.03.2013 р.

О. О. Осетрова

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ГРУПИ СУЇЦИДАЛЬНОГО РИЗИКУ

Подано аналіз напрямів соціальної роботи з людьми групи суїцидального ризику. Висвітлено філософські засади цієї роботи.

Ключові слова: філософія, суїцид, суїцидальний, соціальна робота, соціальний працівник, соціальна допомога, суїцидологічна служба.

Актуальність зазначеної проблематики не підлягає сумніву, будучи зумовленою гострою суїцидальною ситуацією, що склалася як в Україні, так і в світі в цілому. Звернення до розгляду певних напрямів соціальної роботи з людьми, що належать до групи суїцидального ризику, виступає своєрідною відповіддю запитам сьогодення, сповненого кризових явищ світового масштабу в усіх сферах людської життєдіяльності. І людство, як мінімум на підсвідомому рівні, прагнучи вижити, але в реальності своїми діями прискорюючи власне самознищення, потребує усвідомлення того, що Життя – це найбільша цінність, це Дар (чи-то Бога, чи-то Природи), яким Людині не слід нехтувати.

Незважаючи на те, що людське існування часто супроводжується болісними процесами, розгортаючись у гнітючій атмосфері задухи, слід не тільки пам'ятати слова М. Г. Чернишевського: «Прекрасне є життя», але, осягнувши їх смисл, керуватися ними у своїй життєдіяльності, перетворивши їх на власне життєве кредо. І соціальні працівники повинні стати провідниками конструктивних позицій існування, націлених на ствердження життя і, зокрема, на порятунок окремої людини, яка припинила бачити власні

перспективи майбутнього. Усвідомлення універсальності філософського підходу до вивчення суїцидальної проблематики та розгляд напрямів роботи соціальних працівників з людьми групи суїцидального ризику і складають основну мету даної статті, яка зумовила постановку наступних завдань:

- 1) окреслити ключові філософські засади суїцидальної проблематики;
- 2) з'ясувати роль соціального працівника у процесі впровадження засобів суїцидальної превенції;
- 3) зробити висновки.

Будучи істотою кінцевою, людина завжди прагнула вийти за свої межі, підкоряючи цьому прагненню і пошуки власного сенсу життя, які являють собою ніщо інше, як спроби віднайти себе у душі, бо людина – це не просте сполучення душі й тіла, а їх безпосередній синтез у Дусі. І знищення такого важливого складника людини, котрим є її тіло, в якому тільки й можливе тілесне існування, відразу порушує баланс і гармонію в світі, сповненому краси, яка, хоч і лежить на поверхні, але не завжди осягається людиною. Крім того, слід пам'ятати і про внутрішню, приховану красу, яку слід шукати і в таємницях світу, і в таємницях людської душі,

на розгадування якої Ф. М. Достоєвському не шкода було всього свого життя, на чому він сам наголошував.

Феномен суїциду, багатаспектний за своєю природою, постійно перебуває у центрі уваги медиків, психологів, психіатрів, юристів, філософів, соціальних працівників, соціологів та багатьох інших фахівців різних галузей.

Термін «суїцид» увійшов до широкого наукового оберту на початку ХХ ст. після виходу у Франції 1912 року славнозвісної праці Е. Дюркгейма «Самогубство: Соціологічне дослідження». Французький соціолог спрямував свої зусилля на з'ясування причин самогубства як *соціального явища*.

У межах соціологічної суїцидологічної школи самогубство визначають як одну з моделей девіантної поведінки, як галузь соціальної патології.

Сам Е. Дюркгейм дав таке визначення даному феномену: «...самогубством називається будь-який смертний випадок, який прямим чи непрямим чином походить від позитивного чи негативного акту, здійсненого самою жертвою, котра наперед знала про можливі наслідки свого вчинку» (Djurkajm 1998, p. 9) [1, с. 9]. Дослідник з'ясував у своєму соціологічному етюді ті суспільні хвороби, що провокують прийняття суїцидальних рішень, часто вдаючись до філософського аналізу зазначеної проблематики.

Зазначимо, що в сучасній суїцидології виділяють такі теоретичні підходи до вивчення феномену суїциду: 1) репресивний; 2) біологічний; 3) біохімічний; 4) макроприродний; 5) антропологічний; 6) соціологічний; 7) психіатричний; 8) психологічний; 9) соціально-психологічний; 10) клініко-психологічний; 11) екзистенціально-психоаналітичний; 12) психоаналітичний; 13) інтегративний.

Окремої уваги, з нашої точки зору, заслуговує авторська гіпотеза історіогенезу суїцидальної поведінки, розроблена сучасною вітчизняною дослідницею Л. М. Юр'євою, яка, відповідно до трьох рівнів людського розвитку (особень, індивід, особистість), виділила три рівні суїцидальності:

1) суїцид як неусвідомлений поведінковий акт (коїться людьми з нерозвиненою свідомістю та відсутньою самоідентифікацією: ритуальні самогубства і жертвоприношення);

2) суїцид як санкціонований суспільством поведінковий акт; даний рівень представлений дослідницею декількома варіантами:

– соціоцентричне самогубство (санкціоноване суспільством; це – суїцид-покарання);

– теоцентричне самогубство (це – суїцид-порятунок, що має на меті возз'єднання з Богом й перехід у кращий світ);

– антропоцентричне самогубство (метою такого суїциду є звільнення душі від тіла);

3) суїцид як усвідомлений поведінковий акт. Це особистісно орієнтоване самогубство, котре являє собою, за визначенням дослідниці, «осознанное лишение себя жизни в кризисной для личности ситуации, когда возникает угроза не только для «Я», но и для «Мое», то есть когда возникает потенциальная или реальная угроза его фундаментальным потребностям» (Jur'eva 2006, p. 78) [2, с. 78]. Загрозою може виступати реальна подія (наприклад, смерть близької людини) чи подія екзистенціальна (наприклад, втрата сенсу життя, сором тощо). На даному рівні розвитку свідомості й самосвідомості людина шляхом самогубства, знаючи про конечність буття, знищує тіло з метою збереження особистості. Таким чином, дослідниця виходить у

філософську площину дослідження феномена суїциду.

Сьогодні недостатньо окремих вузькоспеціалізованих наукових суїцидологічних досліджень, оскільки очевидна багатомірність проблеми суїциду. З нашої точки зору, саме філософія здатна експлікувати суть даного феномена, не гублячись і не розчиняючись у безлічі актуальних та потенціальних компонентів зазначеної багатомірності. Більш того, оскільки проблему самогубства висвітлює достатньо різноплановий матеріал, а фахівцями різних наукових галузей набуто значного досвіду теоретичного осмислення феномена суїциду, остільки назріла гостра необхідність підбиття загального підсумку проведеної роботи. Таке узагальнення можливе на ґрунті філософії, побуканованої інтегрувати різнопланові наукові досягнення в єдину цілісну картину.

У цілому філософський підхід до вивчення суїцидологічної проблематики сьогодні є недостатньо розвиненим, особливо у порівнянні з досягненнями галузі клінічної суїцидології та психології суїциду, хоча саме філософи були у числі перших дослідників цього феномена. Однак саме філософська суїцидологічна платформа є надзвичайно плідною у загальнотеоретичному плані, а її досягнення можуть бути використані окремими науковими дисциплінами, що націлені на вивчення феномена суїциду.

Специфіка філософського підходу до вивчення суїцидологічних проблем полягає у настанові, згідно з якою самогубство людини є подією, що має місце в людському бутті. Це значить, що відповідь на питання про те, хто такий суїцидент, передбачає розгляд таких онтологічних характеристик людини, як існування, свобода, дух, особистість у своїй сукупності. Однак оскільки не кожна людина має у собі потенційну суїцидальну схильність, остільки дослідження повинно бути націлене на виявлення трансформацій зазначених онтологічних характеристик, тобто тих змін, що сприяють виникненню та укоріненню в людині суїцидальних тенденцій. Іншими словами, дослідницький інтерес повинен бути зверненим на ситуацію, в межах якої звичайна людина перетворюється на суїцидента у контексті того, що з нею відбувається. Причому філософський підхід концентрується не на зовнішніх обставинах скоєної суїцидальної дії, а на її метафізичних вимірах, звернення до яких пов'язано з процесом виявлення необхідної суїцидальної умови.

У цілому філософськи чи метафізично поставлене питання про природу суїциду є питанням про суб'єкт суїциду, тобто про людську природу, дослідження якої можливе, зокрема, шляхом аналізу таких категорій, як «божественність», «безсмертя», «абсурд», «фаталізм», «песимізм», «автономія» та інші, що дозволяє проводити суїцидологічне дослідження в контексті загальнофілософської проблематики.

Одним з головних моментів, на якому слід акцентувати увагу, є той, що самогубство – це ілюзія, внаслідок якої не вирішується жодної життєвої проблеми, навпаки: останні тільки додаються (згадаймо, родичів самогубців, котрі, зазнаючи важкої втрати, самі опиняються у своєрідному «соціальному» вакуумі внаслідок осуду й жаху, які викликає самогубство у пересічних громадян). Це означає, що родичі загиблих від самогубства потребують різнобічної, у тому числі соціальної допомоги та соціального захисту, яких також потребують жертви «невдалих» суїцидальних спроб та люди з суїцидальними тенденціями, котрі ще не встигли реалізувати свій задум у реальності.

Для допомоги людям вищезазначених категорій створюються суїцидологічні служби, служби соціально-психологічної допомоги, телефони довіри, кризові гуртожитки; з цією ж метою функціонують добродійні товариства.

Суїцидологічна служба, як правило, містить у собі 4 підрозділи:

- 1) телефон довіри, розташований окремо від психіатричної служби;
- 2) кабінет суїцидолога психоневрологічного диспансеру (ПНД);
- 3) кабінет соціально-психологічної допомоги в полклініці;
- 4) кризовий стаціонар у лікарні загального профілю.

До мультидисциплінарної команди підрозділів суїцидологічної служби обов'язково повинні входити: лікар-суїцидолог, медичний психолог, медична сестра, санітар, соціальний працівник.

Значимо, що соціальний працівник суїцидологічного кабінету зобов'язаний:

- 1) виконувати вказівки лікаря-суїцидолога щодо проведення соціального обстеження та реабілітаційних заходів, здійснюючи контакт диспансеру з виробничими закладами, суспільними організаціями та родичами суїцидентів;
- 2) надавати соціальну допомогу пацієнтам, що перебувають під наглядом суїцидологічного кабінету, здійснюючи зв'язок з органами соціального захисту, комітетами у справах біженців, сім'ї та молоді;
- 3) надавати пацієнтам допомогу в працевлаштуванні та необхідний правовий захист в адміністративних і судових закладах.

Світова практика засвідчує, що соціальні працівники координують діяльність центрів суїцидальної превенції. Зокрема, завданнями соціального працівника виступають:

- 1) пом'якшення занепокоєння;
- 2) пробудження соціальних інтересів у людини, яка, за визначенням, є істотою біосоціальною;
- 3) формування в людини життєствердних установок, згідно з якими, зокрема, нею усвідомлюється, що саме в цьому житті і тільки в ньому завжди можна знайти вихід зі складних ситуацій, оскільки тільки життя у цьому світі й цьому тілі є запорукою існування людської душі й Духу, замкнених у тілі.

При цьому соціальний працівник не повинен підтримувати песимістичні погляди свого клієнта та його «фатальні» точки зору на власні проблеми, намагаючись розширити його свідомість, замкнену й зациклену на єдиному моменті болю й страждання. А для цього сам соціальний працівник повинен бути обізнаним у суїцидологічній проблематиці, знати, як правильно слід вести розмову з суїцидентом. Іншими словами, соціальний працівник сам повинен бути людиною свідомою, з усталеною нервовою системою та чітко сформованою системою світоглядних і моральних координат, що дозволяє обирати життєствердний напрямок практичної діяльності, спрямований на внутрішній розвиток Особистості й розкриття внутрішнього потенціалу.

На жаль, в Україні сьогодні соціальна робота з людьми, що належать до групи суїцидального ризику, проводиться не достатньо широко, у зв'язку з чим слід, між іншим, звертатися й використовувати багатий закордонний досвід.

Зокрема, у світі плідно працюють Міжнародна академія досліджень суїцидів, Міжнародна асоціація превенції самогубств, Американська академія суїцидології,

Американський фонд превенції самогубств, Міжнародна психоаналітична асоціація тощо.

Крім того, активною у світовій практиці є діяльність Шведського національного центру дослідження суїцидів і профілактики психічних захворювань, заснованого в 1993 р. професором Д. Вассерман.

Робота зазначеного центру розвивається у чотирьох основних напрямках:

- 1) створення й розробка нових методів суїцидальної превенції;
- 2) епідеміологічні дослідження;
- 3) спостереження;
- 4) інформаційна та навчальна діяльність.

Як бачимо, всі зазначені напрями, особливо два останні, можуть (і повинні) перебувати в компетенції соціального працівника, який має безпосередній контакт із суїцидально налаштованими людьми та їх родичами.

Висновок. Пам'ятаючи, що проблема самогубства виступає об'єктом дослідження багатьох наукових галузей – медицини, психології, соціології, юриспруденції, методи яких обмежені, слід усвідомити, що саме філософія покликана слугувати підґрунтям наукової суїцидології, оскільки у своїх межах вона відкриває можливість фундаментального пізнання суті феномена суїциду, запобігти якому в реальності можуть, зокрема, соціальні працівники.

Соціальний працівник, що проводить роботу з суїцидентами, їх родичами, близькими та знайомими, повинен бути переповненим щирою участі, націленим на пряме або опосередковане сприяння полегшенню людських страждань та психічного метаболізму, спрямованим на подолання кризових і конфліктних ситуацій, протистоячи зануренню цих людей у стан відчаю й меланхолії. При цьому фахівець із соціальної роботи має пам'ятати, що цінність чи знецінення життя людини, наявність чи зникнення сенсу життя окремого індивіда слугують могутніми рушійними силами на шляху до прийняття трагічного рішення, котре знищує будь-які онтологічні перспективи. Адже соціальний працівник принесе більше користі суїциденту, іншими словами, нещасній людині, ураженій у першу чергу душевним метаболізом, за умов урахування необхідності його філософської освіти, котра сприяє розширенню гносеологічних рамок Особистості, стрижень якої утворюють такі риси, як Людяність, Краса, Істина і Добро.

Перспективи. Дана стаття у подальшому послугує підґрунтям для усвідомлення ролі соціального працівника на шляху суїцидальної превенції – Людини, професійно обізнаної та філософськи освіченої, націленої на розуміння Іншого та надання допомоги йому.

Бібліографічні посилання

1. Дюркгейм Е. Самогубство: Соціологічне дослідження / Е. Дюркгейм. – К.: Основи, 1998. – 519 с.
2. Юрьева Л. Н. Клиническая суицидология : моногр. / Л. Н. Юрьева. – Днепропетровск : Пороги, 2006. – 472 с.

Осетрова О. А. Философские основы социальной работы с людьми группы суицидального риска

Дан анализ направлений социальной работы с людьми группы суицидального риска. Освещены философские основания этой работы.

Ключевые слова: философия, суицид, суицидальный, социальная работа, социальный работник, социальная помощь, суицидологическая служба.

Osetrova O. O. Philosophical bases of the social work with people of the suicidal risk's group

This article is devoted to the analysis of the social work's directions with people of the suicidal risk's group. The article highlights philosophical bases of this work.

The relevance of this topic in perspective without a doubt is being caused by acute suicidal situation both in Ukraine and in the world at large. Appeal to consider specific areas of social work with people who belong to a group of suicide risk, serves the needs of a response today, full of crises worldwide in all areas of human activity. And humanity, at least on a subconscious level, trying to survive, but in reality their actions accelerating their own self-destruction, requires the realization that life - is the most valuable gift is (be it God, be it nature) that a person should not be neglected.

Awareness of universal philosophical approach to the study of suicide issues and review areas of social workers with people of suicide risk and constitute the main purpose of this article which led to formulation of the following tasks:

- 1) describe the key philosophical principles suicidal problems;
- 2) clarify the role of the social worker in the implementation of suicide prevention;

УДК 165.2

Б. И. Остапенко

Национальная медицинская академия последипломного образования имени П. Л. Шупика НАМН Украины (г. Киев)

ЦИВИЛИЗАЦИОННАЯ УНИВЕРСАЛЬНОСТЬ АВАНГАРДНОСТИ ТЕХНОГЕННОГО ОБЩЕСТВА

Показано, что техногенное общество обладает универсальными авангардными возможностями в соревновании цивилизаций. Универсальность авангардных возможностей техногенного общества состоит в сочетании систематического научно-технического когнитивного процесса, движимого творческой мировоззренческой направленностью, и ускоряемого применением информационных технологий реального времени.

Ключевые слова: техногенное общество, цивилизация, авангардность, прорыв, лидерование, научно-техническое развитие, социально-экономическая модель.

Введение. В XXI веке продолжает возрастать роль техники и технологии в науке, социальном обеспечении, здравоохранении, образовании и безопасности, что определяет цивилизационное позиционирование народов и стран. Глобальный характер научно-технической, производственно-экономической и финансово-политической кооперации сопровождается обостряющейся конкуренцией за природные, интеллектуальные и финансовые ресурсы; за рынки сбыта; за геополитическое и цивилизационное доминирование. В этих условиях эффективное научно-техническое развитие является необходимым фундаментом для выживания и свободного развития людей, народов и культур. Надежды конца XX века о свободном приобщении отставших народов к научным и техническим сокровищам лидирующих народов развеяны. Благополучие и процветание более не являются достоянием всех народов, но привилегией сообществ, преуспевших в научно-техническом и социальном овеществлении человеческого достоинства.

Цивилизационное позиционирование общества определяет качество жизни и степень свободы в геополитическом противоборстве держав. Национальная безопасность страны зависит от технологического уровня и оснащённости системы обороны, правопорядка и жизненно важных функций общества. Качество жизни людей зависит от технологического уровня и оснащённости инфраструктуры, промышленности, сельского хозяйства и здравоохранения. Технологическая отсталость замедляет динамику развития общества, ставит общество в невыгодное и подчиненное положение в мире. Недостаточная мировоззренческая направленность на систематическое научно-техническое развитие составляет исторический и цивилизационный риск общества.

3) draw conclusions.

The phenomenon of suicide, multidimensional in nature, is constantly in the spotlight of doctors, psychologists, psychiatrists, lawyers, philosophers, social workers, sociologists, and many other specialists in various fields.

This philosophy is intended to serve as a basis for scientific suicidology as within its borders, it opens the possibility of a fundamental knowledge of the essence of the phenomenon of suicide, to prevent which in reality may in particular social workers.

Keywords: philosophy, suicide, suicidal, social work, social worker, social help, suicidological service.

References

1. Djurkgajm, E 1998, 'Samogubstvo: Sociologichne doslidzhennja' ['Suicide: Case Study'], Osnovi publ., Kyiv.
2. Jur'eva, LN 2006, 'Klinicheskaja suicidologija: Monografija' ['Clinical suicidology: Monograph'], Porogi publ., Dnepropetrovsk.

Надійшла до редколегії 03.03.2013 р.

В данной статье показано, что техногенное общество обладает универсальными авангардными возможностями в соревновании цивилизаций. Универсальность авангардных возможностей техногенного общества состоит в сочетании систематического научно-технического когнитивного процесса, движимого творческой мировоззренческой направленностью, и ускоряемого применением информационных технологий реального времени. Цивилизационная универсальность авангардности техногенного общества выражает системные преимущества научно-технического и социально-экономического развития посредством обретения прорывного и лидирующего знания, и достижения лидирующих позиций в цивилизационном соревновании народов.

Авангардность техногенного общества. Научно-технический творческий процесс авангардности состоит в выработке нового научного и технического знания, которое обеспечивает лидирующий и прорывной цивилизационный потенциал общества. Современный научно-технический процесс авангардности включает научные, технические¹, технологические² и организационные усилия. Кроме того, успех и динамика научно-технического процесса зависят не только от эффективности научной и технической составляющих творческого процесса авангардности, но и от их информационного взаимодействия. Решающим является систематическое применение информационных технологий реального времени (Ostapenko 2012) [3]. При этом мировоззренческий контекст определяет социальный характер, и экономические и политические приоритеты научно-технической деятельности (Zeng 2007) [16].

1 Конструирование артефактов.

2 Методы изготовления артефактов.